

МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ

*Розвиток сучасного
суспільства в умовах
глобальної нестабільності*

*м. Одеса
8–9 травня 2020 р.*

Nosce te ipsum ●

Причорноморський центр
досліджень проблем суспільства

Громадська організація
«Причорноморський центр
досліджень проблем суспільства»

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ РОБІТ

учасників міжнародної
науково-практичної конференції

**«РОЗВИТОК СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ
ГЛОБАЛЬНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ»**

8–9 травня 2020 р.

м. Одеса

УДК 316.32(063)

Р64

Р64

Розвиток сучасного суспільства в умовах глобальної нестабільності : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 8–9 травня 2020 року). – Одеса : ГО «Причорноморський центр досліджень проблем суспільства», 2020. – 140 с.

Організатори конференції не завжди поділяють думки учасників. У збірнику максимально точно відображається орфографія та пунктуація, запропонована учасниками.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

УДК 316.32(063)

© Автори тез, 2020

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. ІСТОРИЧНІ НАУКИ

Гладун Л. І.

РОБОТИ ШАЇ БРОНШТЕЙНА В КОЛЕКЦІЇ МУЗЕЮ КЛАСИКА
ЄВРЕЙСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ШОЛОМ-АЛЕЙХЕМА
НАЦІОНАЛЬНОГО ІСТОРИКО-ЕТНОГРАФІЧНОГО
ЗАПОВІДНИКА «ПЕРЕЯСЛАВ» 7

Гуз Ю. І.

ОБРАЗ ЦЕРКВИ І СВЯЩЕННОСЛУЖИТЕЛЯ
В УКРАЇНСЬКОМУ РАДЯНСЬКОМУ
КІНЕМАТОГРАФІ 1920-ИХ РОКІВ 10

Дробіна Л. М.

СТАНОВЛЕННЯ РАДЯНСЬКОЇ СИСТЕМИ ПЕНСІЙНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ЗАХІДНИХ ОБЛАСТЯХ УКРАЇНИ..... 14

Дядькович А. О.

ПРОДОВОЛЬЧЕ ТА РЕЧОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
УКРАЇНСЬКИХ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗА ДОБИ
ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ..... 19

Зуденкова К. С.

ОРГАНІЗАЦІЯ ЖІНОЧОЇ ОСВІТИ У ХІХ СТ.
В МІСТІ КИЄВІ ДЛЯ НЕЗАМОЖНИХ
(НА МАТЕРІАЛАХ КИЇВСЬКОГО УЧИЛИЩА
ДЛЯ БІДНИХ ДІВЧАТ ГРАФІНІ Є. ЛЕВАШОВОЇ) 23

Коваль О. С.

ОГЛЯД ДЖЕРЕЛЬНОЇ БАЗИ ДОСЛІДЖЕННЯ
ПРАВОСЛАВНОГО ХРАМОВОГО БУДІВНИЦТВА
В ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКОМУ РЕГІОНІ: 1734–1881 РР. 28

Кузьміна-Денисюк І. В.

ІВАН МАКСИМОВИЧ ШТЕЙНГЕЛЬ: СПРОБА
РЕКОНСТРУКЦІЇ БІОГРАФІЇ 32

Марченко С. Д.

ВИКЛИКИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ
УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ 37

Okorokova V. V., Mudryi V. M.

DRINKING CULTURE IN KIEVAN RUS AND THE PROBLEM
OF ITS EXPRESSION IN «RUS'KA PRAVDA»..... 40

Федотова О. О.
СВЯТКОВО-ОБРЯДОВА КУЛЬТУРА
УКРАЇНЦІВ ЯК ОБ'ЄКТ ІСТОРІОГРАФІЧНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ В УРСР.....42

Циватый В. Г.
ИНСТИТУЦИОНАЛЬНАЯ ИСТОРИЯ ПЕРВОЙ МИРОВОЙ
ВОЙНЫ (1914-1918 ГГ.): ИСТОРИЧЕСКИЕ ОТЗВУКИ
ГЛОБАЛЬНОЙ НЕСТАБИЛЬНОСТИ СОВРЕМЕННОСТИ
(ВНЕШНЕПОЛИТИЧЕСКИЙ, ДИПЛОМАТИЧЕСКИЙ
И ТЕМПОРАЛЬНЫЙ ДИСКУРСЫ).....45

Чернікова Н. С.
ОРЕНДА ЯК ФОРМА ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ ТАВРІЙСЬКИХ
ПОМІЩИКІВ ПОРЕФОРМЕНОГО ПЕРІОДУ 50

Sharon J. A.
CONCENTRATION CAMPS AND GERMAN VIOLENCE
AGAINST THE JEWS DURING WWII.....54

Яковлєв І. В.
ПРО СЬОМУ ВСЕУКРАЇНСЬКУ НАУКОВУ
КОНФЕРЕНЦІЮ «НАРОДНИЙ РУХ УКРАЇНИ:
МІСЦЕ В ІСТОРІЇ ТА ПОЛІТИЦІ» 57

НАПРЯМ 2. ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ

Ісакова О. І.
СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ ЯК ПРОБЛЕМА
СОЦІАЛЬНОЇ СИНЕРГЕТИКИ.....(61)

Малімон В. І.
САМОТНІСТЬ ЯК СТАН ДУШІ 63

Множинська Р. В.
РЕНЕСАНСНИЙ ГУМАНІЗМ В УКРАЇНІ (XVI – XVII СТ.).....67

Москалюк В. М.
ПОЕЗІЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА: ЕСТЕТИКА
УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА 70

Тараненко Г. Г., Івова Н. В.
НЕТРАДИЦІЙНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ
У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ
ЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ 74

НАПРЯМ 2. ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ

Ісакова О. І.

кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук
*Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
м. Мелітополь, Запорізька область, Україна*

СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ ЯК ПРОБЛЕМА СОЦІАЛЬНОЇ СИНЕРГЕТИКИ

Соціалізація особистості – одна з тих фундаментальних проблем соціально-гуманітарного пізнання, актуальність вивчення яких не зменшується з плином часу. Більш того, з урахуванням реалій сучасного суспільства, що знаходиться на етапі трансформації, необхідність розробки проблеми соціалізації лише посилюється. Це викликано висуванням нових вимог до особистості з боку суспільства, розмиванням і девальвацією системи традиційних цінностей, сформованого механізму соціалізації поколінь і порушенням наступності між ними.

Існує багато варіантів визначення соціалізації, але всі вони тяжіють до її розуміння як процесу, завдяки якому людина засвоює і навчається підкорятися соціальним нормам. Соціалізація індивіда здебільшого розглядається як процес входження його в світ конкретних соціальних зв'язків та інтеграції особистості в різні типи соціальних спільностей через культуру, цінності і норми, на основі яких формуються соціально значущі риси особистості. Особистість – індивід, який усвідомлює і реалізує свою індивідуальність суспільно. Людський індивід стає особистістю в спільній діяльності з собі подібними, у ході вбудовування в систему соціальних взаємодій. Такого роду вбудовування тягне соціальне опосередкування натуралістичних основ, яке називається соціалізацією. В найбільш широкому розумінні соціалізація може розглядатися як один з процесів самоорганізації суспільства, що представляє собою самовідтворення і розвиток соціокультурної складової суспільства шляхом успадкування та перетворення соціокультурного досвіду людства [1, с. 56].

Цілком закономірно, що слідом за зміною умов соціалізації та форм соціальної поведінки особистості повинні змінитися і методи наукового пізнання цього феномену. Необхідна переорієнтація концептуальних підходів до проблеми соціалізації, зміна методів її наукового дослідження на філософсько-методологічному рівні.

Оновлення евристичних основ теорії соціалізації з філософської точки зору, має ґрунтуватися на інших, більш адекватних методологіях міждисциплінарності, наприклад, в рамках синергетичної методології. Синергетика може бути розглянута в якості однієї з сучасних ефективних міждисциплінарних програм соціально-гуманітарних досліджень. Саме в цій області знання проглядається один з факторів глибоких змін у методологічних засадах сучасної науки, в т. ч. філософському погляді на світ, в самому стилі наукового мислення. Завдяки міждисциплінарному характеру синергетика відкриває можливості для нового діалогу між природознавцями і гуманітаріями. Вона робить кроки в напрямку синтезу природничих і гуманітарних наук, у напрямі пошуків універсального знання. Глобальні проблеми сьогодення, насушні потреби суспільної практики стали основною причиною виходу науки на новий виток інтегративних пошуків, в основі яких міждисциплінарний діалог, логіка інтерпретацій і запозичень [2, с. 89].

Предмет синергетики – процес становлення нових властивостей та якостей; явища самоорганізації та нелінійні ефекти у складноорганізованих, відкритих, далеких від рівноваги системах і хаотичних середовищах. Сьогодні синергетика, тобто теорія систем, що самоорганізуються, стає однією з найважливіших парадигм постнекласичної науки. Вона формулює основи нового світорозуміння, орієнтуючись на пошук досить загальних закономірностей еволюції і самоорганізації природних, соціальних і когнітивних систем, аналізуючи сценарії їх розвитку, механізми виникнення структур різних типів, коеволюцію людини і природи, а також складних соціальних систем. Синергетика як парадигма особливо цікава тим, що вона акцентує увагу на аспектах реальності, найбільш характерних для сучасної стадії прискорених соціальних змін: розупорядкованості, нестійкості, різноманітності, нерівноважності, нелінійних відносинах, у яких малий сигнал на вході може викликати який завгодно сильний відгук на виході [3, с. 145].

Синергетична парадигма з достатнім ступенем обґрунтованості може претендувати на ту методологічну установку, в рамках якої можливе об'єднання в одній інтегративній моделі як макродинамічних картин соціальних змін, так і уявлень про активність суб'єкта, його вплив на перебіг соціодинамічних процесів.

Синергетика, зрозуміло, не в праві претендувати на роль абсолютного інтерпретатора в соціально-гуманітарному знанні. Вона лише відкриває новий ракурс розгляду феномену людини, історичних і соціальних процесів. З позицій синергетики можливий свіжий погляд на вже давно відомі, але ті, що потребують переосмислення феномени людської культури. Філософське осмислення закономірностей нелінійних явищ дозволяє глибше розкрити і конкретизувати цілий ряд важливих аспектів сучасного соціалізаційного процесу [4, с. 205].

У сучасному суспільстві увага дослідників має зосереджуватися на процесах становлення соціальності. А, як відомо, саме процеси

становлення перебувають у фокусі синергетики, що дозволяє представити соціалізацію у вигляді самоорганізуючої системи. Еволюція цієї системи містить у собі як детерміністичні, так і стохастичні елементи, являючи собою сполучення необхідності і випадковості (соціальної зв'язності та індивідуальної свободи). Її ускладнення у ході розвитку пов'язане з появою нових рівнів організації, при формуванні яких відбувається перебудова колишньої цілісності, поява нових керуючих параметрів. І в цій ситуації методологія синергетики дозволяє зафіксувати особливості зміни та становлення системної цілісності соціалізації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Астафьева О.Н. Синергетический подход к исследованию социокультурных процессов: возможности и пределы / О.Н. Астафьева. – М.: МГИФ, 2012. С. 295
2. Белинская Е.П. Социальная психология личности: учеб. пособие / Е.П. Белинская. М.: Аспект пресс, 2011. – С. 299.
3. Бляхер Л.Е. Виртуальные состояния социума, или шансы и риски открытого общества в России / Л.Е. Бляхер. М.: Магистр, 1999. – 148 с.
4. Ранский В.П. Социальная синергетика и акмеология / В.П. Ранский, СПб.: Политехника, 2012. – С. 476.
5. Суданов В.Г. Принципы синергетики и язык / В.Г. Буданов – М., Проспект 2014. – С. 340.

Малімон В. І.

кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри публічного управління та адміністрування
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
м. Івано-Франківськ, Україна

САМОТНІСТЬ ЯК СТАН ДУШІ

Словник української мови фіксує «самотність» як «властивість і стан» за значенням «самотній», як усвідомлення такого стану». Стосовно лексичної одиниці «самотній» (самітний, самотний), то її значення таке: той, хто залишився, живе наодинці, без нікого; сам [3, с. 171].

У психологічному словнику під редакцією А. Петровського та М. Ярошевської [5] самотність визначається як один із психогенних факторів, що впливають на емоційний стан людини, що знаходиться в змінених (незвичних) умовах ізоляції від інших людей.

ЗБІРНИК НАУКОВИХ РОБІТ

**учасників міжнародної
науково-практичної конференції**

**«РОЗВИТОК СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ
ГЛОБАЛЬНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ»**

8–9 травня 2020 р.

м. Одеса

**Видавник – ГО «Причорноморський центр
досліджень проблем суспільства»**

Адреса кореспонденції: 65001, м. Одеса, а/с 332

Електронна пошта: info@pcdps.org.ua сайт: www.pcdps.org.ua

Т: +38 066 789 82 32

Підписано до друку 12.05.2020 р. Здано до друку 13.05.2020 р.

Формат 60x84/16. Папір офсетний. Цифровий друк. Ум.-друк. арк. 8,14.

Наклад 50 прим. Зам. № 1305-20.